

Mia Bašić, studentica III. godine
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

**Scott Douglas Gerber, A DISTINCT JUDICIAL POWER – THE ORIGINS
OF AN INDEPENDENT JUDICIARY, 1606 – 1787, Oxford University
Press, 2011., p. 413.**

Suvremeni je svijet, s revitaliziranim predatorskim neoliberalnim kapitalizmom i izgubljenim političkim kompasom, u posvemašnjoj dubokoj krizi, koliko ekonomskoj, toliko i političkoj. U toj se krizi, kao posebice opasan (barem u Hrvatskoj kroz poslijeratne godine) širi fenomen korupcije kao svojevrsnog *kriminala u rukavicama*. Štete izazvane takvim kriminalnim radnjama su goleme. Budući da većina *kriminalaca* toga soja dolazi iz viših društvenih slojeva koji akumuliraju visok postotak moći, sasvim je jasno da su utjecaj i pritisak na suce i sudove veliki. Pravosuđe se u trodiobi vlasti javlja kao neovisno i samostalno, potpuno odvojeno od zakonodavne i izvršne vlasti, što automatski implicira da ne smije biti ni pod čijim utjecajem. Možda nam je, upravo zbog aktualnih sudskih postupaka u RH, nezavisnost sudova trenutno zanimljivija kada je promatramo s aspekta kaznenoga prava. No kako stvari stoje sa sudovima drugih država?

Odgovor na ovo, ali i na još neka zanimljiva pitanja, mogla bi nam dati knjiga Scotta Douglasa Gerbera "A Distinct Judicial Power, The Origins of an Independent Judiciary, 1606 – 1787", koja je izašla u izdanju Oxford University Pressa 2011. godine, na 413 stranica. Knjiga se sastoji od tri dijela kojima prethode kratak sadržaj, crtica o autoru, uvod (XIII – XIX) i bilješka o metodologiji (XXI – XXII), a prvenstveno pruža uvid u nastanak nezavisnog sudstva u Sjedinjenim Američkim Državama.

Prvi dio "The Political Theory of an Independent Judiciary" (p. 1 – 37) obrađuje političku teoriju nezavisnog sudstva i sastoji se od dva poglavlja. Prvo poglavlje "The History of Ideas: From Aristotle's Theory of Mixed Constitution to John Adams's Modifications of Montesquieu" (p. 3 – 26) traga za intelektualnim podrijetlom izrazite sudske moći od Aristotelove teorije "miješanog ustava" do modifikacija Montesquieua od Johna Adamsa. U drugom poglavlju "Article III of the Constitution of the United States" (p. 27 – 37) autor opisuje rasprave tijekom donošenja i ratifikacije federalnog Ustava, ali s posebnim osvrtom na nezavisnost federalnog sudstva.

Drugi dio "The Judicial Power in the Original Thirteen States and their Colonial Antecedents" (p. 41 – 321) opsegom je najširi dio knjige. U njemu Gerber izlaže kroniku o tome kako se svaka od trinaest originalnih (prvih) država, uz svoje kolonijalne pretke, odnosila prema svom uvaženom sudstvu. Ovaj dio, prezentiran kroz trinaest poglavlja (koji pojedinačno predstavljaju svaku od trinaest originalnih država), sabire impresivnu količinu informacija o sudskoj moći između 1606. i 1787. godine, a ponekad i šire.

Treći dio "Judicial Independence, Judicial Review, and Individual Rights" (p. 325 – 343) predstavlja svojevrsan zaključni segment ove knjige. Autor ovdje opisuje koliki su utjecaj zapravo imala iskustva kolonija i ranih država na federalni model koji je nastao, ali i na prirodu samog režima. S. D. Gerber ovdje također pojašnjava kako su politička teorija nezavisnog sudstva (koja je istražena u prvom dijelu) i brojna i različita iskustva trinaest originalnih država i njihovih kolonijalnih predaka (koja su pregledana u drugom dijelu) kulminirala u čl. 3. Ustava Sjedinjenih Američkih Država. Također, autor u ovom dijelu pojašnjava kako je načelo sudske nezavisnosti, sadržano u članku 3. Ustava SAD-a, doktrinu sudske kritike učinilo mogućom i kako ju je podredilo zaštiti individualnih prava. Na kraju knjige smješten je dodatak "Popular Constitutionalism – The Contemporary Assault on Judicial Review" (p. 345 – 361) čija je svrha dokazati da je popularni konstitucionalizam kao posebna struja suvremenog američkog konstitucionalizma pogrešan i da bi zbog toga trebao biti odbačen. Nakon dodatka slijedi popis citiranih djela (p. 363 – 396) i indeks pojmova (p. 397 – 413).

Knjiga obrađuje iznimno važnu tematiku. Zbog toga svaki ovakav i sličan rad o nezavisnosti sudstva predstavlja veliki doprinos njezinu shvaćanju i dubljem proučavanju. Knjiga Scotta Douglasa Gerbera "A Distinct Judicial Power – The Origins of an Independent Judiciary, 1606 – 1787" vrijedno je djelo koje pravnim znanstvenicima pruža izvrsnu mogućnost komparacije nezavisnog sudstva u SAD-u i onoga u respektivnim državama, što je nesumnjivo podsticaj na realizaciju sličnih djela u nacionalnim okvirima. Takvi bi rezultati nesumnjivo značili obogaćivanje ove izvanredno važne materije.